

Oulun sisävesiliikennettä joskus ennen muinoin... Paketti puksuttaa Salmeen päin, taustalla Piki-saari, joka ei näytä tuosta ajasta paljontaan muuttuneen, oikealla Linnansaaren nokka, jossa vielä vanhan möljän jäämökseä ajalta, jolloin saarella oli kauppamiesten makasiineja ja alttoja

Nähdä auringonlasku Kainuunmereen ja kuolkaa?

On kesäiltä, ja valkopurjeet villettelevät pitkin Salonselkää, niin sinistä, että sellaista "ei oo'kaan", ei ainakaan muualla kuin postikorteissa ja — Salon-selällä Oulun Kempeleenlahdella. Västäräkki tirsuttaa rantalepän huojuvalla oksalla, ja yksinäinen lokki kirkaisee ohi lentäessään.

Laivat tulevat ja menevät. Puolen tunnin sisällä on kolme merenkäyntäjä, ongaria, niinkuin ainakin ennen sanottiin, kävälsyt ikkunani puitteiden rajoittamassa maisemataulussa. Kaukaa sivuuttavat, en kuule mitään, näen vain. Matkaa on kaksikymmentä minuuttia aallon vyöryä lahden poikki. Tulin katsoneeksi kellosta sinä iltana, vuosia sitten, kun ensimmäinen ongari ajoi Eteläsatamaan. Nämä tän'iltaisetkin tulivat kaikki sieltä, vanhan merikaupungin nuoresta satamasta.

Vanha se on tämä meidän merikaupunkimme, eikä sillä kuitenkaan ole yhtä ainutta isoa laivaa. Muistan tämän aina, kun tulen Raahesta, olettikin nähdyäni ja tavattuani Lindbergin konsulin, laivanvarustajan 1960-luvulta.

Oulun isoin laiva on Hailuoto, eikä sekään, tietenkään, ole oululaisten laiva, eikä sitääkään, tällä erää, tämän enempää. Vähän on muutenkin laivoja Oulussa, paatteja ylipäänsä. Sen täytistäkö ne niillä, sanoo tähän joku sellainen, joka muka on laskenut, ettei juuri monikaan oululainen ole käynyt edes Hailuodossa, vaikka Luotoon on päässyt höyrylaivalla jo kohta seitsemänkymmentä vuotta. Niin muistelen kuulleen. Ihan niin kauas en muista. Mutta muistoistani vanhimpiin kuuluvat kyllä laivat ja meri.

Kuulun niihin onnellisiin ja arvattavasti syystä kadehdittuihin, jotka ovat saaneet muuttaa maalle joka kevät. Ensin muutettiin Tuiraan, Lassinkallion törmälle. Nykyisten Rajakalttioiden, Karmoien paikalla oli matala puutalo, alavirran puolella jonkinlainen veranta. Olihan siinä muuttamista — siltojen ympäri. Antaisin paljon, jos muistamalla muistaisin Merikosken senaikaisen pauhun. Ihmisen alkua ei kuitenkaan ole mikään magnetofoni, ei edes parlografi. Jonain anivarhaisena kesäamuna marssittiin sitten silloisen Kauppatorin rantaan. Au-

rinko paistoi selän takaa, Kakaravaaran yläpuolelta, mutta niin viileästi. Sellaisessa aamussa oli aivan oma tuoksunsa ja tunnelmansa. Aamuvarhaisen tuoksut ovat erilaiset kuin tavallisen aamuvartion tuoksut. Sitäpaitsi matkajännitys ja herätys kesken unien... Tavarat oli viety hevospelillä ties kuinka varhain, nyt mentiin me pikkusiskon kanssa kissakoppaa varovaisesti kantaen. Pieni naukujainen, kevättälvella varattu, oli illalla haettu emonsa turvistä jostain Heinäpästä.

Oletan, että mentiin hinaajalla. Olisikohan vuokrattu Uleälta! Tietävästi niihin aikoihin liikennöi myös Luoto-laiva. Aina on ollut Oulussa merelle pyrkiviä jos merillekin. Vuosi sitten muistelin, kuinka Pikisaaren insinööri järjesti vierailleen telakansa uudella Wilholla merimatkan Ulko-Varjakkaan, jossa jo siihen aikaan, 70-luvun lopulla kauppaneuvos F. J. Franzén perheineen vietti kesiä. Kysymyksessä oli Wilhon "koetusmatka". Kauppaneuvoksen leski ja merikapteeni-poika asettuivat sitten vakinaisesti saareen, ja 90-luvulla oli Hietasaarella kesäilevällä Candelinin konsulin perheellä tapana juhannuksena sukuloida

Varjakan saarella: Cndelinin Esther-tytär, sittemmin naimisissa Cederhvarf, kertoo, että heillä oli tapana juhannusaattona matkustaa Toppilasta Varjakkaan. Matka tehtiin Kokko-nimisellä hinaajalla, joka illan kunniksi oli koristeltu koivuilla ja lipuin.

Rouva Cederhvarf muistelee eräässä kirjoituksessaan myös Oulun "paketteja", noita kaikkien "senaikaisten" ja vähän myöhempienkin sukupolvien mieleen jääneitä pieniä höyrypaatteja, jotka välittivät liikennettä Heikolanniemestä Salmeen, Pikisaareen ja myöhemmin Kauppatorin rannasta, sen silloisen, Hietasaaren poikki Rommakon. Oli Onni, oli Fritz, sitten Freja, Astrid, ja vieläkö muita. Mahtoiko Salmen pakettiliikenne loppua Pikisaaren sillan valmistumiseen vaiko vasta niksmannien Toppilan siirtäminen? Hietasaaren linjalakaan ei perinteen jatkajia ole ollut enää kuin pari, Apu ja Airi. Viime kesänä jäi Airikin telakalle, niin että vain Apu jatkaa puksutteluun Ruiskuhuoneenrannasta Mustansalmen niskaan.

Tähän minä tarkoitin tulla. Muutama aika sitten halusivat muutamat sivistyneet oululaiset käyttää vieraitaan, kokonaista kurssia, kolmattakymmentä henkeä, Hailuodossa. Olivat kaiken lisäksi vähän niinkuin lupailleet, että sitten mennään, että kokka kohisee. Kun eivät voineet mukautua vanhan kunnan Hailuoto-laivan aikatauluihin, se kun edellyttäisi yöpymistä ja kaikkea, hakivat hakemastapästyään, mutta lujalle otti ja hluskarvan varassa oli. Viime hetkessä laiva saatiin, mutta en sano, kenen avulla. Oulun "merellinen" maine oli pelastettu.

Ei ole leikin asia ylläpitää isoa moottoriveneitä, sellaista, jolla passaa pyyhältää ulos niin Eteläsatamasta kuin Toppilastakin, saati sitten laivaa. Johan nyt Hietasaareen, Nallikariin, meren rannalle pääsee kaksipyöräisilläkin, mutta sitten on aina joku veneetön, joka haluaa vesille hankin. Turistikaupunki, niinpä niin. Joku tosin on väittänyt, että turistit ajavat ohi. Kuitenkin, kaikenkin soisi Oulussa olevan enemmän kuin nykyisin mahdollisuuksia merimatkoihin, mutta pitää tietysti olla takana

iso instanssi, ettei talousarvio horjuisi, vaikka yrittäisikin ylläpitää isoa yleisömoottoria tai pientä laivaa, oikein sellaista matkustajille rekisteröityä. Eikö Oulun korkea raati voisi ottaa vakavasti harkittavakseen sellaisen hytällisen moottoriveneen "lyömistä", että sillä laivalla sitten pääsisi kanssa. Kaupunki veisi sillä vieraskielisiä sisämaiden vieraitaan ja vuokraisi kottuu hinnasta kaikenlaisille kongressilaisille ja korokekeskustelijoille, milloin Halluodon-kävijöille, milloin muille auringonlaskun ihailijoille. Nyt kun on kesä. Ja voisihan taas yrittää joitakin vakinaisia auringonlaskuvuoroja tyyliin: "Nähdä auringonlasku Kainuunmereen ja kuolkaa" tai "Mutkin Rommakosta Kraaseliin" tai "Eläkää kesäilta sisäsatamasta Eteläsataman kautta Toppilansalmeen" (josta auto hakisi Iltapalalle kaupunkiin).

1830-luvulla oli Oulusta höyrylaivayhteys Turkuun. Vuosisadan lopulla ajettiin ainakin Tornioon Halleenin kapteenin johdolla ja Vaasaan ja Turkuun. Ylävirtaankin pääsi. Muistan minäkin, kun lähdettiin Laineella Kurkelanrannasta Muhokselle. Kymmenen vuotta sitten pääsi vielä Ervastian Heikan Salolla Varjakkaan. Nyt uhkaa jo Oulun sisävesiliikennekin tyrehtyä.

Hoi, konsulit!

Panu